Uppföljning av Miljö- och klimatprogram för Danderyds kommun

Sammanställning av genomförda åtgärder 2020–2025

BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

1.1. Kommunen ska arbeta för att de som bor och verkar i Danderyd minskar växthusgasutsläppen

1.1.1. Kommunens utsläpp av växthusgaser minskar med 63 procent till år 2030 per invånare med 1990 som basår

- Informationsinsatser om miljöanpassat byggande, energi och solenergi genom EKR, hemsida och bygglovsprocessen.
- Kylanläggningar på Danderydsvallen, Stockhagen och Enebyberg används som värmepumpar.
- Optimering av styrning på isanläggningar (Stockhagen & Enebyberg fullt uppkopplade).
- Utbyte av belysning till LED på fotbollsplaner och ishallar.
- Miljö- och energieffektivitetskrav vid upphandlingar.
- Energi- och klimatrådgivning till invånare och företag.
- Köldmedia utbytta till CO_2-anläggningar.
- Optimering av nyttjandegrad i kommunens anläggningar.
- Schaktfria metoder används där möjligt i VA-projekt.

1.1.2. Energianvändningen i kommunägda byggnader ska minska med minst tre procent per år

- Informationsinsatser genomförda om minskad energianvändning.
- Nybyggnation och större ombyggnationer följer Miljöbyggnad Silver (energi Guld).
- Fönsterbyten och renovering genomförs löpande.
- LED-belysning installeras i flera byggnader (skolor, idrottsanläggningar).
- Driftoptimering och energieffektivisering är prioriterade.
- Ispistbelysning ersatt 2021–2022 i ishallar och uterink.

1.1.3. Utsläppen från inrikes transporter ska minska med 70 procent till 2030

- Information till fastighetsägare och bostadsrättsföreningar om etablering av laddplatser.
- Externa aktörer erbjuds bygga laddstolpar via nyttjanderättsavtal.
- Åtgärder för hållbart resande, exempelvis cykeldag och mobilitetsvecka.
- Arbetet med säkra skolvägar utvecklas (metod framtagen 2024–2025).

1.2. Danderyds kommun som organisation är fossilbränsleoberoende år 2025

1.2.1. Energianvändningen i kommunägda byggnader ska vara fossilbränsleoberoende

- Fossilbränsleanläggningar avvecklas (KFN klart; vissa oljepannor kvar för beredskap).
- Solceller beaktas vid nybyggnation och renovering.
- Fossilfria ramavtalsentreprenörer (t.ex. parkdrift).
- Reservkraftverk för pumpstation vid Ekebysjön drivs fossilfritt.
- Pilotprojekt för byggmaterial med noll CO_2-processer.
- Successivt byte till el och HVO100 i arbetsmaskiner.
- Dieseldriven ismaskin utbytt till eldrift.
- Bensindrivna handverktyg ersätts med batteridrivna där möjligt.

1.2.2. Tjänstebilar ska vara fossilbränsleoberoende

- Stort antal nya tjänstebilar är eldrivna.
- Bilpoolsbilar och cyklar används i tillsynsarbete.

1.2.3. Kommunanställda ska uppmanas att välja miljövänliga transportmedel

- Elcyklar utlånas till flera verksamheter.
- Laddplatser etablerade vid kommunens arbetsplatser.
- Subventioner och incitament för cykel.
- Resfria möten etablerade.

FRISK LUFT

2.1. Luftkvaliteten i Danderyds kommun ska förbättras

2.1.1. Luftkvaliteten längs E18 ska förbättras

- Årliga luftkvalitetsmätningar.
- Dialog med Trafikverket om bullerskärmar, dammbindning och hastighetsåtgärder.
- Informationsinsatser om fastbränsleeldning och lösningsmedel.
- Restriktioner om eldning av trädgårdsavfall införda.
- Informationsinsatser om renare fordonsflotta och elektrifiering.
- Publika laddstationer uppförda.
- Dammbindning och växtlighet för partikelupptag.
- Förbättrad städning i förskole- och skolfastigheter.

2.1.2. Kommunen ska verka för att E18 helt/delvis tunnelförläggs/överdäckas

- Frågan drivs fortsatt inom Åtgärdsvalsstudien (ÅVS) i samverkan med Trafikverket.

FRISKT VATTEN

3.1. Belastningen av näringsämnen och föroreningar ska minska

3.1.1. Minska mängden förorenat vatten till dag- och spillvattennätet

- Löpande inventering och underhåll av ledningsnät.
- Kulverteringar öppnas där möjligt (t.ex. Sätra äng).
- Nya våtmarker anlagda (Bråvallavägen/Näsbyvägen, Henrik Palmes allé).
- Restaurering av Ösbysjöns dagvattendamm.
- Dagvattenrening i samband med anläggningsprojekt.
- Raingardens och skelettjordar används för dagvattenhantering.
- Inventering av genomsläppliga parkeringsytor.
- Rökutredningar av undermåliga VA-serviser.
- Bevattningsrutiner optimerade (automatik, regnsensorer).
- Utökad bräddkammarövervakning.
- Hydraulisk modellering genomförd av VA-systemet.

3.1.2. Minska användningen av konstgödsel

- Krav på entreprenörer enligt miljöstyrning i avtal.
- Ingen konstgödsel används av kommunen i parkdrift.
- Minskat gödselbehov på naturgräs genom långtidsverkande produkter.

3.2. Statusen för sjöar och kustvatten får inte försämras

3.2.1. Arbeta efter Havs- och vattenmyndighetens åtgärdsprogram

- Två båtbottentvättar i drift (Stocksund och Svalnäs).
- Vattenplan, dagvattenplan och riktlinjer antagna (2022).
- Vattentjänstplan antagen (2024).
- Lokala åtgärdsprogram för Edsviken och Lilla Värtan framtagna.
- Ny latrintömningsstation i Edsviken.
- Vattenprovtagning genomförs regelbundet.

3.2.2. Användning och föroreningar från farliga kemikalier ska minska

- Informationsmaterial om båtlivets miljöpåverkan framtaget.
- Tillsyn av båtklubbar och kontroller av båtbottenfärger genomförda.

- Krav på kemikaliesmarta varor vid byggnation.

3.2.3. Vattenkvaliteten vid sjöar och strandbad ska förbättras

- Badvattenprov tas var 14:e dag under sommaren.
- Provtagning i samverkan med Edsvikens vattensamverkan.

3.3. Hållbar dagvattenhantering ska genomföras

3.3.1. Förorda hållbar dagvattenhantering i plan- och bygglovsprocessen

- Information om höjdsättning, grönytor, skyfall i bygglovsdialoger.
- Hållbarhetschecklistan säkerställer dagvattenhantering i planarbetet.

3.3.2. Dagvattenhantering i form av uppströmsåtgärder ska genomföras

- Åtgärder genomförs enligt vattenplan.
- Krav på grönytor, höjdsättning och infiltration vid anläggningsarbeten.
- Tillsyn av verksamheter med utsläpp till ytvatten.
- Tillsynsprojekt över små avlopp genomfört.
- Gröna tak och LOD prövas vid nybyggnation.

BIOLOGISK MÅNGFALD

4.1. Kommunens naturområden och gröna ytor ska skötas så att biologiska värden inte försvinner

4.1.1. Drift av grönstruktur och vattenområden ska stärka biologisk mångfald

- Växelslåtter och ekologisk gallring används i drift.
- Årliga mätningar av arter i 60 referenspunkter.
- Naturvärdesinventeringar av kuststräckor och prioriterade områden.
- Bekämpning av invasiva arter.

4.1.2. Drift ska främja rekreativa kvaliteter

- Gallring och slåtter anpassas för att bibehålla tillgänglighet och naturkänsla.

4.1.3. Skötsel av jordbruks- och golfarrenden ska gynna biologisk mångfald

- Arrenden uppdaterade med miljöhänsyn.
- Dialog med golfbanor om biodiversitet.

- Regelbunden tillsyn och uppföljning.

4.1.4. Värdefulla träd ska bevaras

- Hänsyn i drift och exploatering.
- Hållbarhetschecklista säkerställer skydd i planprocessen.
- Plantering av ekar och resistenta almar.
- Vite införs vid skada på värdefulla träd.

4.2. Biologisk mångfald ska främjas

- Naturvärdesinventeringar i planprojekt.
- Aktiv skötsel av ängsytor för grön infrastruktur.
- Nya dammar anlagda/renoverade för biologisk mångfald.
- Uppdaterad teknisk handbok för att stärka naturmiljöer.
- Gröna listan används i projektering.
- Naturreservat utökat i Rinkebyskogen.
- Tillsyn av reservatens skötsel.

4.3. Stärka kunskap och medvetenhet

- Naturskoleverksamhet och undervisningsinslag kring hållbarhet.
- Kommunikationsinsatser vid naturdagar.
- Utbildning om Agenda 2030 till personal och förtroendevalda.
- Rådgivning och informationsmaterial till privata markägare.

GOD BEBYGGD MILJÖ

5.1. Påverkan från trafikbuller ska minska

5.1.1. Andelen bullerstörda ska minska

- Tillsyn mot Trafikverket och Trafikförvaltningen.
- Bullerkartering genomförd 2023.
- Bullerskärm byggd på Enebybergsvägen; vegetationsklädd teststräcka.
- Dialog om masshantering kopplad till bulleråtgärder.

5.2. Andel bilresor ska minska

5.2.1. Cykeltrafiken ska utgöra 20 procent 2030

- Investeringar i gång- och cykelstråk.
- Cykeldag och aktiviteter vid europeiska mobilitetsveckan.
- Vinterväghållning prioriterar cykling.
- Väderskyddade cykelparkeringar uppförda.

5.2.2. Säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid skolor

- Nya cykelparkeringar vid skolor.
- förbättrade gång- och cykelvägar, belysning och skyltning.
- Metod för säkra skolvägar framtagen.

5.3. Möjlighet till avfallssortering ska förbättras

- Miljöstyrande avfallstaxa och avgiftsfritt matavfall.
- Utökat utbud av insamlingsalternativ.
- Planering för fastighetsnära insamling.
- Aktivt återbruk av sand, stenmaterial och utrustning.

5.4. Invånare ska ha nära till grön- eller vattenområden

- Grönplan under framtagande.
- Översiktsplan säkerställer riktlinjer om närhet till grönområden.
- Hållbarhetschecklista tillämpas i detaljplaner.

5.5. Kommunen ska verka för en modern och hållbar stadsmiljö

- Hållbarhetschecklista används i detaljplaner.
- Fjärrvärme och fjärrkyla främjas via dialog.
- Livscykelanalyser används vid nybyggnation.
- Återbruksmaterial används i renoveringar.
- Byggnader följer Miljöbyggnad Silver (energi Guld).
- Grönytefaktor beaktas i planering.

GIFTFRI MILJÖ

6.1. Farliga ämnen ska fasas ut

6.1.1. Skolor och förskolor ska miljödiplomeras eller certifieras

- Informationsprojekt genomfört om certifiering (Grön Flagg m.m.).

6.1.2. Handlingsplan för giftfri miljö

- Inventeringar och utfasning av plast med melamin/BPA.
- Handlingsplan uppdateras återkommande, nästa aktualisering görs 2027.

6.1.3. Årliga informationsinsatser

- Informationsinsatser till företagare, båtklubbar och hushåll.
- Kampanjer om biltvätt, fett och farligt avfall.

6.2. Utsläppen av farliga ämnen ska minska

- Handlingsplan för giftfri miljö tillämpas.
- Krav på kemikaliesmarta byggprodukter.
- Tekniska krav: undvik koppar, tryckimpregnerat virke.
- Tillsyn av oljeavskiljare på parkeringsplatser.

6.3. Avfallets mängd och farlighet ska minska

- Informationsinsatser vid seniordag m.m.
- Plockanalyser genom SÖRAB.

6.4. Utsläpp av hälso- och miljöfarliga produkter ska minska

- Informationsinsatser genomförda om båtbottenfärg.
- Genomgång av avtal för båtbottentvätt.
- Miljökrav i entreprenadupphandlingar.
- Rutiner framtagna för miljöanpassad direktupphandling.
- Byte av konstgrässystem har genomförts för att fasa ut gummigranulat.

6.5. Andelen ekologiska livsmedel ska öka

- Riktlinjer framtagna som stöd vid livsmedelsupphandling.
- Minst en vegetarisk dag/vecka i skola och förskola.

6.6. Antalet förorenade områden ska minska

- Undersökningar genomförda av riskklassade områden.
- Deltagande sker årligen i skräpplockningsaktiviteter.